

Я. О. ГРИНЬКІВ (<https://orcid.org/0000-0002-6977-6136>), канд. фарм. наук,
О. М. ЗАЛІСЬКА (<https://orcid.org/0000-0003-1845-7909>), д-р фарм. наук, проф.,
О. Є. СІЧКОРИЗ (<https://orcid.org/0000-0002-2768-8592>), канд. мед. наук

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

ДОСВІД І ПЕРСПЕКТИВИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПРОВІЗОРІВ-ІНТЕРНІВ У СИСТЕМІ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

Ключові слова: провізори-інтерни, дистанційне навчання, безперервний розвиток, фармакоекономіка

Ya. O. GRYNKIV (<https://orcid.org/0000-0002-6977-6136>),
O. M. ZALISKA (<https://orcid.org/0000-0003-1845-7909>),
O. E. SICHKORIZ (<https://orcid.org/0000-0002-2768-8592>)

Danylo Halytsky Lviv National Medical University

EXPERIENCE AND PERSPECTIVES OF DISTANCE LEARNING OF PHARMACISTS-INTERNS IN THE SYSTEM OF CONTINUOUS EDUCATION

Key words: pharmacists-interns, distance learning, continuous development, pharmacoeconomics

Для гармонізації з європейськими вимогами підготовки професіоналів прийнята Постанова КМУ від 28 березня 2018 р. № 302 «Про затвердження Положення про систему безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я», яка передбачає розвиток інформальної освіти (самоосвіти) лікаря і провізора [1]. Актуальним є модернізація навчального процесу на післядипломному етапі з використанням сучасних комп'ютерних технологій. Дистанційне навчання надає такі можливості: займатися у зручному місці, де є комп'ютер; виконувати завдання у відповідний для провізора-інтерна час; віртуальний курс лекцій дає змогу скоротити або подовжити час навчання; самостійно обирати предмети для вивчення, у найбільш зручний час; обирати місця навчання незалежно від місця проживання.

Дистанційні технології навчання активно розвивають і широко впроваджують у підготовку спеціалістів медицини та фармації у провідних університетах США та Європи, де наявне відповідне комп'ютерне, інтернет- та методичне забезпечення. Так, у Гарвардському університеті (США), університетах Манчестера, Кардіфа (Великобританія) діє багаторічна система дистанційного навчання для медиків і фармацевтів, яка включає такі складові:

- 1) навчально-методичні – перелік лекцій, які представлені відео-лекціями, доповнені додатковими матеріалами для читання, тестами для періодичного контролю, курсовими завданнями та електронними підручниками;
- 2) соціально-комунікаційні – для спілкування та обміну інформацією слухачів створені невеликі групи однокурсників, які контактують у мережі (інтернет-спільнота), також є науковий керівник, який організовує таких слухачів, має он-лайн зв'язок, надає відповіді на запитання та забезпечує організацію і планування навчання;
- 3) контрольні-атестаційні – контрольні чи курсові завдання подано в інтернеті через віртуальне навчальне середовище університету, слухачі можуть отримувати свої оцінки та пояснення від викладача, розклад іспитів, перездачі на визначення знань і вмінь за допомогою он-лайн платформи;
- 4) доступність на різних пристроях – закордонні дистанційні програми передбачають, що навчальні матеріали можна переглядати і на мобільних пристроях (смартфоні чи планшеті) та у разі відсутності інтернету [2–4].

Таким чином, дистанційна освіта спеціалістів фармації повинна мати системний характер і включати вищевказані основні складові.

Науковий навчально-методичний центр дистанційної освіти НМАПО імені П. Л. Шупика на чолі з професором О. П. Мінцером є одним із перших, який почав навчати в Україні дистанційно лікарів та провізорів. Запропоновано нові підходи в створенні стандартів, що ґрунтуються на принципах самоосвіти, розширенні виробничих функцій, застосуванні інформаційних технологій та соціально-професійних компетенцій, доведено, що застосування принципів індивідуалізованого навчання поліпшує його якість [5].

Вченими Запорізького медичного університету запропоновано деякі заходи для оптимізації післядипломної освіти, зокрема клінічних провізорів. Це встановлення облікової бази дистанційних курсів; переробка екзаменаційних тестів за програмою «Елекс»; розробка навчально-методичних і навчальних посібників зі всієї тематики курсів; розробка концептуальної моделі інтелектуальної адаптивної системи навчання, призначеної для організації дистанційної форми навчання провізорів [6].

Використання інформаційних технологій у навчанні, наприклад для лікарів на кафедрі терапії, кардіології та сімейної медицини факультету післядипломної освіти Дніпропетровської медичної академії, дає змогу забезпечити високий кваліфікаційний рівень медичних кадрів [7].

Мета дослідження – проаналізувати досвід дистанційного навчання провізорів-інтернів на кафедрі організації і економіки фармації, технології ліків та фармакоєкономіки ЛНМУ імені Данила Галицького та обґрунтувати перспективні напрями для проведення дистанційної освіти провізорів, враховуючи підготовку до ліцензійного іспиту КРОК 3. Фармація.

Матеріали та методи дослідження

Анкетування, інтерв'ювання провізорів-інтернів, розробка анкети. Нами опрацьована спеціальна анкета та методом індивідуального анкетування досліджено можливості дистанційного навчання провізорів-інтернів на післядипломному етапі. З'ясовано ставлення провізорів-інтернів до дистанційної форми навчання, найоптимальніших способів її проведення, методів контролю та оцінювання, а також перспективних тематик для вивчення в умовах реформування системи охорони здоров'я України.

Результати дослідження та обговорення

В Україні підготовка фахівців галузі охорони здоров'я здійснюється мережею вищих медичних та фармацевтичних навчальних закладів. Провідними у системі післядипломної освіти є Національна медична академія післядипломної освіти ім. П. Л. Шупика (Київ), Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації НФаУ (Харків) та факультет післядипломної освіти Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького. Кафедра організації економіки фармації, технології ліків та фармакоєкономіки факультету післядипломної освіти Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького більш ніж 35 років успішно працює в системі післядипломної підготовки провізорів, проводить передатестаційні цикли, очну інтернатуру та цикли спеціалізації, тематичного вдосконалення у 8 областях Західного регіону нашої країни.

Вітчизняними вченими (проф. Пімінов О. Ф., проф. Шульга Л. І. і співавт.) досліджено ставлення практичних фахівців фармації до дистанційного навчання та показано, що 35% не мають доступу до персонального комп'ютера, 20% не мають можливості користуватися інтернетом, проте майже 60% готові до використання дистанційних методів як елементів у системі післядипломної освіти [8].

Підвищення ефективності післядипломної освіти здійснюють впровадженням методів дистанційного навчання. Для провізорів-інтернів перевагою дистанційної освіти є можливість засвоювати навчальний матеріал у такій послідовності та за той проміжок часу, що найбільш відповідний рівню їх індивідуальної підготовки.

Нами була опрацьована анкета, яка включала паспортну частину – вік, форма навчання провізора-інтерна, попереднє місце праці; а також спеціальну частину щодо досліджуваних блоків питань. Проведено анкетування 128 провізорів-інтернів очної (72 особи) та заочної (56 осіб) форм навчання. Заповнення анкет проводилось кожним провізором-інтерном індивідуально, без консультацій між ними, тож його можна вважати незалежним.

У результаті проведеного анкетування ми з'ясували, що близько 61% провізорів-інтернів не мають попереднього досвіду дистанційного навчання. Проте, 81,5% готові самостійно вивчати цікаві для них теми на фармацевтичну тематику.

Нами було представлено на вибір перелік тем для дистанційного навчання. Провізори-інтерни могли обирати декілька тем, які на їхню думку є найбільш цікавими та актуальними. Ранжований ряд обраних тем подано у таблиці.

Т а б л и ц я

Ранжований ряд фармацевтичної тематики для дистанційного навчання провізорів-інтернів

Назва тематики	Кількість провізорів-інтернів, які обрали тему для дистанційного навчання (подано у % від загальної кількості респондентів)
Нові препарати, зареєстровані в Україні	43,0
Раціональне застосування лікарських засобів	42,9
Фармацевтична опіка	31,0
Фармацевтична допомога	29,7
Фармацевтична косметологія	28,9
Фармацевтичне законодавство	26,5
Фармацевтичний маркетинг та менеджмент	25,0
Фармакоекономіка	24,0
Запровадження страхової медицини	23,5
Новітні технології в медицині та фармації	21,1
Фармацевтична профілактика	17,9
Фармацевтична інформатика	15,6
Мерчандайзинг	14,8
Реформування системи охорони здоров'я	14,8
Запровадження оцінки технологій здоров'я	2,5

Теми, які є найбільш цікавими для провізорів-інтернів очної та заочної форм навчання, це: Нові препарати, зареєстровані в Україні, Раціональне застосування лікарських засобів, Фармацевтична опіка та допомога, Фармацевтична косметологія та Фармацевтичне законодавство. До решти запропонованих тематик провізори-інтерни виявили менший інтерес. На нашу думку, теми, які стосуються реформування системи охорони здоров'я, запровадження оцінки технологій здоров'я, ще мало вивчаються на додипломному етапі, тому мали б заслуговувати на значно більший інтерес провізорів-інтернів.

Нас цікавила також думка провізорів-інтернів щодо того, коли саме потрібно проводити контроль вивченого (засвоєного) матеріалу. 67% опитаних провізорів-інтер-

нів вважають, що краще його проводити після опрацювання/вивчення кожної теми, а 33% опитаних вважають, що контроль потрібно проводити в кінці вивчення тематичного циклу. Думка більшості опитаних провізорів-інтернів є доцільною для швидшого з'ясування, які прогалини були зроблені у вивченні конкретної теми, відповідно, їх швидше можна надолужити.

У 2014 р. освітні установи США пропонували дистанційні курси на такій технічній базі: двостороннє інтерактивне відео (two way interactive video); одностороннє відео; двостороннє аудіо (one way video, two way audio); звичайна відеотрансляція (one way live video); відеокасети (one way prerecorded video); аудіографіка (audio-graphic); аудіоконференції (two way audio); аудіокасети (one way audio); двостороння он-лайн взаємодія (two way online interactions) [9]. Ми запропонували провізорам-інтернам обрати з перерахованих вище такі способи дистанційного навчання, які будуть для них оптимальними, доступними та ефективними. Ранжований ряд способів проведення дистанційного навчання подано на рис. 1 (провізори-інтерни могли обирати декілька варіантів).

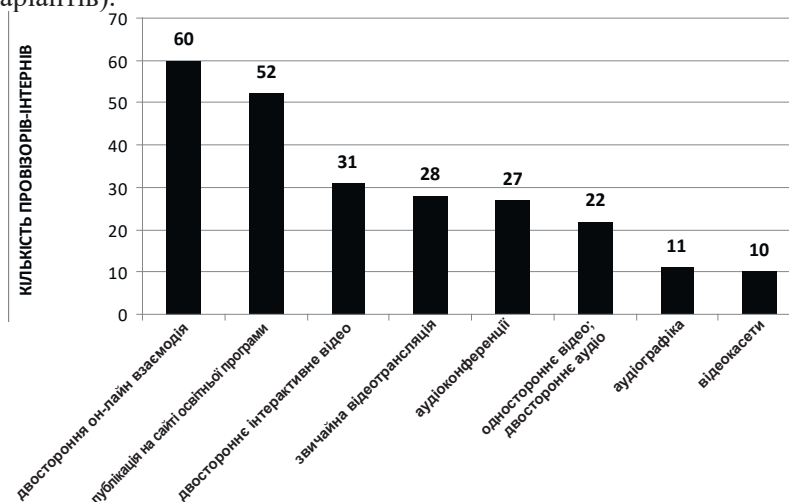

Рис. 1. Ранжований ряд методів проведення дистанційного навчання провізорів-інтернів

Встановлено, що найоптимальнішими способами проведення дистанційного навчання є двостороння он-лайн взаємодія, публікації на сайті освітньої програми та двостороннє інтерактивне відео.

На запитання з анкети «Які електронні ресурси Ви використовуєте для дистанційного навчання?» провізори інтерни дали такі відповіді:

- ispor.org
- compendium.com.ua
- phytoexpert.com.ua
- mozdocs.kiev.ua
- uk.wikipedia.org
- edx.org
- google.com.ua
- prometheus.org.ua
- освітні програми для вивчення англійської мови.

Електронні ресурси, які провізори-інтерни використовують для дистанційної освіти, лише деякі мають профільну інформацію та належне методичне забезпечен-

ня, зокрема ispor.org, compendium.com.ua, phytoexpert.com.ua, mozdoks.kiev.ua. Слід відзначити, що сайти edx.org та prometheus.org.ua забезпечують можливість дистанційного навчання за багатьма спеціальностями та темами.

На кафедрі організації і економіки фармації, технології ліків та фармакоекономіки факультету післядипломної освіти ЛНМУ імені Данила Галицького накопичений досвід та створена система вивчення фармакоекономіки та заходи, які проводяться Українським відділом USPOR, зокрема для поширення знань і вмій з фармакоекономіки для провізорів, високо оцінені керівництвом ISPOR. Значна увага приділяється використанню інформаційно-комунікаційних технологій із фармакоекономіки для дистанційного навчання на базі вітчизняного сайту з фармакоекономіки (www.uspor.org.ua), а також опрацьовані викладачами у співпраці з міжнародними фахівцями 6 дистанційних навчальних модулів з фармакоекономіки, які доступні на міжнародному сайті ISPOR українською мовою: www.ispor.org/DLP/Index.aspx?DLPLang=Ukrainian.

International Society for Pharmacoeconomics and Outcomes Research

Home About ISPOR Membership Meetings Publications Research Tools Decision Makers Tools Patients Tools Scientific Presentations Education Employment Advertising

English Bosanski Español Português Türkçe Український 中文

Що таке програма дистанційного навчання Міжнародного товариства фармакоекономічних досліджень (ISPOR)? Міжнародне товариство фармакоекономічних досліджень (ISPOR) служить суспільним інтересам, сприяючи науці фармакоекономіки та оцінкам результатів в охороні здоров'я для надання послуг і просування результатів фармакоекономічних досліджень та освітньої діяльності. Існує зростаючий попит на медичну допомогу особами, які приймають рішення, щоб зрозуміти і використовувати фармакоекономіку в процесі прийняття рішень. Міжнародне товариство фармакоекономічних досліджень (ISPOR) діє для подолання розриву між фармакоекономічною інформацією та рішеннями в охороні здоров'я у всьому світі за допомогою Інтернету. Програма дистанційного навчання Міжнародного товариства фармакоекономічних досліджень (ISPOR) призначена для забезпечення знаннями і навички про результати фармакоекономічних досліджень з тем (клінічних, економічних, результатів пацієнтів) з використанням Інтернету.

Структура програми дистанційного навчання (англ. IDLP)

Програма дистанційного навчання Міжнародного товариства фармакоекономічних досліджень (ISPOR) надає зручний доступ до окремих модулів навчання. Кожен модуль є самодостатнім. Модулі можуть використовуватися окремо або в поєднанні, що забезпечує індивідуальний дизайн програми навчання. Модулі є записані, і доступні 24 години на добу. Модулі представлені у відносно нетехнічному форматі і включають наступне:

- інтегровану аудіо слайд-презентацію
- завантажуються презентація слайдів
- стенограма презентації
- Сертифікат про закінчення програми.

Модулі програми дистанційного навчання (ISPOR)

Дослідження результатів

- Введення у дослідження результатів (*Free Modul*)

Методи аналізу вартості

- Введення в фармакоекономіку (*Free Modul*)
- Метод аналізу «вартість захворювання/оцінка вартості» (*Free Modul*)
- Метод аналізу «Мінімізація вартості/ Вартість-наслідки»
- Метод аналізу «Вартість-ефективність» і «Вартість-користь»

Клінічні результати

- Введення у систематичні огляди і мета-аналізи (*Free Modul*)
- Систематичний огляд і мета-аналіз: застосування (*Free Modul*)

Рис. 2. Система дистанційних модулів із фармакоекономіки для провізорів-інтернів та слухачів післядипломної освіти

Це спеціальна програма дистанційного навчання (англ. IDL), розроблена провідними фахівцями з фармакоекономіки, адаптована викладачами кафедри і призначена для забезпечення знань і навичок з методології фармакоекономічних досліджень із використанням інтернету. Ці IDL-модулі можуть використовуватися окремо або в поєднанні, що забезпечує індивідуальний дизайн програми навчання. Модулі записані і доступні, включають інтегровану аудіо- і слайд-презентацію, причому завантажуються презента-

ція слайдів і текст презентації. Після проходження навчання з кожного модулю інтерн отримує можливість отримати на електронну пошту та роздрукувати Сертифікат про закінчення програми з кожного модулю, що забезпечує індивідуалізацію підходу. Викладачами кафедри (зав. кафедри проф. О. М. Заліська) опрацьовані українською мовою такі модулі: введення у дослідження результатів; введення у фармакоекономіку; методи аналізу «вартість захворювання/оцінка вартості»; «мінімізація вартості/вартість–наслідки»; «вартість–ефективність» і «вартість–користь»; введення у систематичні огляди і мета-аналізи; систематичний огляд і мета-аналіз: застосування, які доступні безкоштовно для вітчизняних провізорів-інтернів та слухачів. Вказані модулі дають змогу розширити знання з основних методів та об'єктів фармакоекономічного аналізу, а також доповнити отримані знання під час очного циклу навчання в інтернатурі.

Слід відзначити, що для закріплення знань і вмінь, дискусії з проблемних актуальних питань фармакоекономіки і реформування фармацевтичної галузі постійно ініціюється обговорення на науково-практичних конференціях «Фармакоекономіка та оцінка технологій охорони здоров'я у світі та Україні», які проводяться на кафедрі для кожного очного циклу провізорів-інтернів у системі неперервної освіти.

Для забезпечення дистанційної освіти інтернів створений сайт кафедри організації економіки фармації, технології ліків та фармакоекономіки факультету післядипломної освіти Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (<http://www.pharmosvita.esy.es>) надає провізорам-інтернам можливість дистанційно засвоювати знання за деякими темами: Інформаційна діяльність провізора при наданні фармацевтичної допомоги при мігрени; Інформаційна діяльність провізора при наданні фармацевтичної допомоги при грипі тощо.

Для самостійного дистанційного навчання провізорами-інтернами використовуються численні видані викладачами кафедри навчальні посібники, підручники, монографії та методичні рекомендації відповідно до тематичного плану. Результати дослідження дали змогу визначити перспективні та продуктивні напрями дистанційного навчання для забезпечення безперервної освіти провізорів-інтернів.

Перспективними напрями подальшого розвитку післядипломної освіти, враховуючи результати анкетування провізорів-інтернів, може бути розвиток технологій дистанційного навчання, який буде активно впроваджуватися як у підготовку провізорів-інтернів, так і для провізорів – слухачів циклів стажування, тематичного удосконалення.

В и с н о в к и

1. Встановлено, що більш ніж 80% провізорів-інтернів готові самостійно дистанційно вивчати цікаві для них теми на фармацевтичну тематику: Нові препарати, зареєстровані в Україні; Рациональне застосування лікарських засобів; Фармацевтичні опіка та допомога; Фармацевтична косметологія та Фармацевтичне законодавство.

2. Для контролю і оцінювання засвоєного самостійно матеріалу 67% опитаних провізорів-інтернів вважають, що доцільно проводити його після опрацювання/вивчення кожної теми, а 33% опитаних вважають, що контроль потрібно проводити в кінці вивчення тематичного циклу. Точка зору більшості опитаних провізорів-інтернів є доцільною для швидшого з'ясування, які прогалини були зроблені у вивченні конкретної теми, відповідно, їх швидше можна надолужити і врахувати при організації навчального процесу на кафедрі.

3. Встановлено, що найоптимальнішими способами проведення дистанційного навчання є такі методи: двостороння он-лайн взаємодія, публікації на сайті освітньої програми та двостороннє інтерактивне відео.

4. Викладачами кафедри організації і економіки фармації, технології ліків та фармакоекономіки розроблена спеціальна програма дистанційного навчання з фармакоекономіки на основі міжнародних модулів, яка призначена для забезпечення знань і навичок

із методології фармакоекономічних досліджень (модулі). Після проходження навчання з кожного модуля слухач має можливість отримати на електронну пошту та роздрукувати Сертифікат про закінчення програми, що забезпечує індивідуалізацію підходу.

Список використаної літератури

1. Про затвердження Положення про систему безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я. Постанова КМУ від 28. 03. 2018 р. № 302 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/302-2018-%D0%BF>

2. Сайт Манчестерського університету. The Manchester University / How distance learning works [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.manchester.ac.uk/study/online-distance-learning/how-it-works/>

3. Сайт Кардіффського університету. Cardiff University [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cardiff.ac.uk/study/postgraduate/taught/courses/course/clinical-pharmacy>

4. Сайт Гарвардського університету. Harvard University // Harvard Online Learning [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://online-learning.harvard.edu/>

5. Сайт Наукового навчально-методичного центру дистанційної освіти імені П. Л. Шупика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nmapo.edu.ua/index.php/uk/naukovij-navchalno-metodichnij-tsentr-distsantsijnoji-osviti>

6. Білай І. М., Красько М. П., Демченко В. О. та ін. Впровадження дистанційної освіти на етапі післядипломної освіти провізорів // Науковий огляд. – 2016. – № 1 (22). – С. 1–4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/679/844>

7. Потабашиї В. А., Степанов Ю. М., Шендрік Л. М. та ін. Використання інформаційних технологій у навчанні лікарів на етапі післядипломної освіти // Новості медицини і фармації. – 2017. – Т. 51, № 4 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.mif-ua.com/archive/article/45437?utm_source=MedicalBridge-promo&utm_medium=email&utm_campaign=ZhURNAL_%22GASTROEhNTEROLOGIJa%22_TOM_51%2C_%E2%84%964%2C_2017&utm_content=141169675

8. Piminov O. F., Shulga L. I., Trutaiev S. I., Burian K. O. Introduction of distance learning in the post-graduate pharmaceutical education: possibilities, problems, advantages // Управління, економіка та забезпечення якості в фармації. – 2016. – № 1 (45). – С. 32–37 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nuph.edu.ua/bitstream/123456789/9146/1/32-37.pdf>

9. Бабінцева Л. Ю. Можливості застосування технологій дистанційного навчання в безперервному професійному розвитку провізорів // Медична інформатика та інженерія. – 2015. – № 1. – С. 18–22 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=Mii_2015_1_6

References

1. On approval of the regulation on the system of continuous professional development of healthcare professionals / Pro zatverdzhennia Polozhennia pro systemu bezperervnoho profesiinoho rozvytku fakhivtsiv u sferi okhorony zdorovia. Postanova KМУ vid 28.03.2018; № 302. – Rezhym dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/302-2018-%D0%BF>

2. Sait Manchesterskoho universytetu [Site of the University of Manchester]. Clinical Pharmacy (MSc). Retrieved from <http://www.manchester.ac.uk/study/online-distance-learning/how-it-works/>

3. Sait Kardiffskoho universytetu [Site of the Cardiff University] Retrieved from <https://www.cardiff.ac.uk/study/postgraduate/taught/courses/course/clinical-pharmacy>

4. Sait Harvardskoho universytetu Harvard University // Harvard Online Learning Retrieved from <http://online-learning.harvard.edu/>

5. Sait Naukovoho navchalno-metodychnoho tsentru dystantsiinoi osvity imeni P.L. Shupyka [The site of the scientific educational-methodical center of distance education P. L. Shupyka]. nmapo.edu.ua. Retrieved from <https://nmapo.edu.ua/index.php/uk/naukovij-navchalno-metodichnij-tsentr-distsantsijnoji-osviti>.

6. Bilay Y. M., Kras'ko M. P., Demchenko V. O., Ostapenko A. O., Mykhaylyuk Ye. O. (2016) Vprovadzhennia dystantsiinoi osvity na etapi pisljadiplomnoi osvity provizoriv [Implementation of distance education at the postgraduate education level of pharmacists]. *Naukovyi ohliad*. – Scientific review, 1 (22), 1–4. Retrieved from <http://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/679/844>

7. Potabashniy V. A., Stepanov Yu. M., Shendryk L. M., Kosyns'ka S. V., Budzak I. Ya. (2017). Vykorystannia informatsiinykh tekhnolohii u navchanni likariv na etapi pisljadiplomnoi osvity [The use of information technology in the training of doctors at the postgraduate education stage]. *Novosti medytsyny i farmatsyy*. – News of Medicine and Pharmacy, 4. Retrieved from http://www.mif-ua.com/archive/article/45437?utm_source=MedicalBridge-promo&utm_medium=email&utm_campaign=ZhURNAL_%22GASTROEhNTEROLOGIJa%22_TOM_51%2C_%E2%84%964%2C_2017&utm_content=141169675

8. Piminov O. F., Shulga L. I., Trutaiev S. I., Burian K. O. (2016) INTRODUCTION OF DISTANCE LEARNING IN THE POST-GRADUATE PHARMACEUTICAL EDUCATION: POSSIBILITIES, PROBLEMS, ADVANTAGES // *Upravlinnya, ekonomika ta zabezpechennya yakosti v farmatsiyi*. – Management, Economics and Quality Assurance in Pharmacy, 1 (45), 32–37. Retrieved from <http://dspace.nuph.edu.ua/bitstream/123456789/9146/1/32-37.pdf>

9. Babintseva L. Yu. (2015) Mozhlyvosti zastosuvannia tekhnolohii dystantsiinoho navchannia v bezperervnomu profesiinomu rozvytku provizoriv [Tecnology distance learning possibilities in continuing professional pharmacist development]. *Medychna informatyka ta inzheneriia*. – Medical informatics and engineering, 1, 18–22. Retrieved from http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=Mii_2015_1_6

Надійшла до редакції 20 вересня 2018 р.
Прийнято до друку 10 листопада 2018 р.

Я. О. Гриньків (<https://orcid.org/0000-0002-6977-6136>), О. М. Заліська (<https://orcid.org/0000-0003-1845-7909>), О. Є. Січкоріз (<https://orcid.org/0000-0002-2768-8592>)

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

ДОСВІД І ПЕРСПЕКТИВИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПРОВІЗОРІВ-ІНТЕРНІВ У СИСТЕМІ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВИТИ

Ключові слова: провізори-інтерни, дистанційне навчання, безперервний розвиток, фармакоекономіка

А Н О Т А Ц І Я

Модернізація навчального процесу на післядипломному етапі з використанням сучасних комп'ютерних технологій є надзвичайно актуальною.

Метою дослідження було проаналізувати досвід дистанційного навчання провізорів-інтернів на кафедрі Організації та економіки фармації, технології ліків та фармакоекономіки, обґрунтувати перспективні напрями для проведення дистанційної освіти провізорів.

Методи – анкетування, інтерв'ювання провізорів-інтернів, розроблення анкети. Розроблена спеціальна анкета і методом індивідуального анкетування досліджено можливості дистанційного навчання провізорів-інтернів на післядипломному етапі.

Розроблена нами анкета включала паспортну частину: вік, форму навчання провізора-інтерна, попереднє місце роботи; спеціальну частину щодо досліджуваних блоків питань. Проведено анкетування 128 провізорів-інтернів очної (72 особи) і заочної (56 осіб) форм навчання. Анкетування проводилося кожним провізором-інтерном індивідуально, тому його можна вважати незалежним.

У результаті анкетування ми з'ясували, що близько 61% провізорів-інтернів не мають попереднього досвіду дистанційного навчання. Однак 81,5% готові самостійно вивчати цікаві для них теми на фармацевтичну тематику: Нові препарати, зареєстровані в Україні, Рациональне застосування лікарських засобів, Фармацевтична опіка і допомога і т. п.

67% опитаних провізорів-інтернів вважають, що контроль знань краще проводити після розробки/вивчення кожної теми, а 33% – що краще в кінці вивчення тематичного циклу.

Встановлено оптимальні способи проведення дистанційного навчання: двостороння он-лайн взаємодія, публікації на сайті освітньої програми, двостороннє інтерактивне відео.

На кафедрі Організації та економіки фармації, технології ліків та фармакоекономіки накопичений досвід і створена система вивчення фармакоекономіки і заходи, що проводяться Української відділом USPOR. Значну увагу приділяють використанню інформаційно-комунікаційних технологій із фармакоекономіки для дистанційного навчання на базі вітчизняного сайту з фармакоекономіки (www.uspor.org.ua), а також розроблені викладачами у співпраці з міжнародними фахівцями 6 дистанційних навчальних модулів із фармакоекономіки, які доступні на міжнародному сайті ISPOR українською мовою.

Перспективними напрямками подальшого розвитку післядипломної освіти, з огляду на результати анкетування провізорів-інтернів, може бути розвиток технологій дистанційного навчання, які будуть активно впроваджуватися як в підготовку провізорів-інтернів, так і для провізорів – слухачів циклів стажування, тематичного удосконалення.

Встановлено, що більше 80% провізорів-інтернів готові самостійно дистанційно вивчати цікаві для них теми на фармацевтичну тематику: Нові препарати, зареєстровані в Україні; Рациональне застосування лікарських засобів; Фармацевтична опіка і допомога; Фармацевтична косметологія і Фармацевтичне законодавство.

Для контролю і оцінювання засвоєного самостійно матеріалу 67% опитаних провізорів-інтернів вважають, що доцільно проводити його після опрацювання/вивчення кожної теми. Встановлено, що оптимальними способами проведення дистанційного навчання є двостороння он-лайн взаємодія, публікації на сайті освітньої програми та двостороннє інтерактивне відео.

Викладачами кафедри Організації та економіки фармації, технології ліків і фармакоекономіки розроблена спеціальна програма дистанційного навчання з фармакоекономіки на основі міжнародних модулів, яка призначена для забезпечення знань і навичок за методологією фармакоекономічних досліджень.

Я. О. Грынський (<https://orcid.org/0000-0002-6977-6136>), О. Н. Залиская (<https://orcid.org/0000-0003-1845-7909>), О. Е. Сичкориз (<https://orcid.org/0000-0002-2768-8592>)

Львовский национальный медицинский университет имени Данила Галицкого

ОПЫТ И ПЕРСПЕКТИВЫ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ ПРОВИЗОРОВ-ИНТЕРНОВ В СИСТЕМЕ НЕПРЕРЫВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Ключевые слова: провизоры-интерны, дистанционное обучение, непрерывное развитие, фармакоэкономика
А Н Н О Т А Ц И Я

Модернизация учебного процесса на последипломном этапе с использованием современных компьютерных технологий является чрезвычайно актуальной.

Цель исследования – проанализировать опыт дистанционного обучения провизоров-интернов на кафедре организации и экономики фармации, технологии лекарств и фармакоэкономики и обосновать перспективные направления для проведения дистанционного образования провизоров.

Методы – анкетирование, интервьюирование провизоров-интернов, разработка анкеты. Разработана специальная анкета и методом индивидуального анкетирования исследованы возможности дистанционного обучения провизоров-интернов на последипломном этапе.

Разработанная анкета включает паспортную часть – возраст, форма обучения провизора-интерна, прежнее место работы; специальную часть по исследуемым блокам вопросов. Про-

ведено анкетирование 128 провизоров-интернов очной (72 человека) и заочной (56 человек) форм обучения. Анкетирование проводилось каждым провизором-интерном индивидуально, поэтому его можно считать независимым.

В результате анкетирования мы выяснили, что около 61% провизоров-интернов не имеют предыдущего опыта дистанционного обучения. Однако 81,5% готовы самостоятельно изучать интересующие их темы на фармацевтическую тематику: Новые препараты, зарегистрированные в Украине, Рациональное применение лекарственных средств, Фармацевтические опека и помощь и т. п.

67% опрошенных провизоров-интернов считают, что контроль знаний лучше проводить после разработки/изучения каждой темы, а 33% – что лучше в конце изучения тематического цикла.

Установлены оптимальные способы проведения дистанционного обучения: двустороннее он-лайн взаимодействие, публикации на сайте образовательных программ, двустороннее интерактивное видео.

На кафедре организации и экономики фармации, технологии лекарств и фармакоэкономики накоплен опыт и создана система изучения фармакоэкономики и мероприятия, проводимые Украинской отделом USPOR. Значительное внимание уделяется использованию информационно-коммуникационных технологий по фармакоэкономике для дистанционного обучения на базе отечественного сайта по фармакоэкономике (www.uspor.org.ua), а также разработаны преподавателями в сотрудничестве с международными специалистами 6 дистанционных учебных модулей по фармакоэкономике, которые доступны на международном сайте ISPOR на украинском языке.

Перспективными направлениями дальнейшего развития последипломного образования, учитывая результаты анкетирования провизоров-интернов, может быть развитие технологий дистанционного обучения, которые будут активно внедряться как в подготовку провизоров-интернов, так и для провизоров – слушателей циклов стажировки, тематического усовершенствования.

Установлено, что более 80% провизоров-интернов готовы самостоятельно дистанционно изучать интересующие их темы на фармацевтическую тематику: Новые препараты, зарегистрированные в Украине, Рациональное применение лекарственных средств, Фармацевтические опека и помощь, Фармацевтическая косметология и Фармацевтическое законодательство.

Для контроля и оценивания усвоенного самостоятельно материала 67% опрошенных провизоров-интернов считают, что целесообразно проводить его после обработки/изучения каждой темы. Установлено, что оптимальными способами проведения дистанционного обучения являются: двустороннее он-лайн взаимодействие, публикации на сайте образовательной программы и двустороннее интерактивное видео.

Преподавателями кафедры организации и экономики фармации, технологии лекарств и фармакоэкономики разработана специальная программа дистанционного обучения по фармакоэкономике на основе международных модулей, которая предназначена для обеспечения знаний и навыков по методологии фармакоэкономических исследований.

Ya. O. Grynkyv (<https://orcid.org/0000-0002-6977-6136>), O. M. Zaliska (<https://orcid.org/0000-0003-1845-7909>), O. E. Sichkoriz (<https://orcid.org/0000-0002-2768-8592>)

Danylo Halytsky Lviv National Medical University

EXPERIENCE AND PERSPECTIVES OF DISTANCE LEARNING OF PHARMACISTS-INTERNS IN THE SYSTEM OF CONTINUOUS EDUCATION

Key words: pharmacists-interns, distance learning, continuous development, pharmacoeconomics.

ABSTRACT

Modernization of the educational process at the postgraduate stage using modern computer technologies is extremely urgent.

The purpose of the study was to analyze the experience of distance learning of pharmacists-interns at the department of Organization and Economics of Pharmacy, drug technology and

pharmacoeconomics and to substantiate promising directions for conducting distance education of pharmacists.

Methods – questioning, interviewing of pharmacists-interns, questionnaire development. A special questionnaire has been developed and the method of individual questioning has explored the possibilities of distance learning of the pharmacist-interns at the postgraduate stage.

The questionnaire included the passport part: the age, the form of training of the pharmacist-intern, the former place of work; A special part on the questions blocks under study. A survey was conducted of 128 pharmacists-interns: 72 full-time study form and 56 people of external study form. The questioning was conducted by each individual pharmacist individually, so it can be considered independent.

As a result of the survey, we found out that about 61% of the pharmacists-interns do not have previous experience in distance learning. However, 81.5% are ready to independently study the topics of interest to them on pharmaceutical topics: New drugs registered in Ukraine, rational use of medicines, pharmaceutical care and assistance, etc.

67% of the surveyed pharmacists-interns believe that knowledge control is better done after the development/study of each topic, and 33% is better at the end of the study of the thematic cycle.

The optimal ways of conducting distance learning are established: two-way on-line interaction, publications on the educational program website, two-way interactive video.

At the Department of the Organization and Economics of Pharmacy, the Technology of Medicines and Pharmacoeconomics, experience has been accumulated and a system for studying pharmacoeconomics has been created and activities conducted by the Ukrainian Department of UCOPOR. Considerable attention is paid to the use of information and communication technologies from pharmacoeconomics for distance learning on the basis of the home site from pharmacoeconomics (www.uspor.org.ua), and 6 instructional modules on pharmacoeconomics developed by teachers in cooperation with international specialists are available on the international website ISPOR in Ukrainian.

Prospective directions of the further development of postgraduate education, taking into account the results of questioning of pharmacists-interns can be the development of distance learning technologies, which will be actively introduced both in the preparation of the pharmacists-interns, and for the pharmacists-trainees of the training cycles, thematic improvement.

It is established that more than 80% of pharmacists-interns are ready to independently study the topics of interest to them on pharmaceutical topics: New drugs registered in Ukraine, rational use of medicines, Pharmaceutical care and assistance, Pharmaceutical cosmetology and Pharmaceutical legislation

To control and evaluate the self-mastered material, 67% of interrogated interveners interviewed believe that it is advisable to conduct it after processing / studying each topic. It has been established that the optimal methods for conducting distance learning are: two-way on-line interaction, publications on the educational program site and two-way interactive video.

Teachers of the Department of the Organization and Economics of Pharmacy, drug technology and pharmacoeconomics have developed a special distance learning program with pharmacoeconomics based on international modules, which is designed to provide knowledge and skills on the methodology of pharmacoeconomic research.

Електронна адреса для листування з авторами: уаруна_hrunyukiv@ukr.net (Гриньків Я. О.)